

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

KOMUNIKAT PRASOWY nr 13/22

Luksemburg, 20 stycznia 2022 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawie C-430/21
RS

Rzecznik Generalny Anthony Michael Collins: prawo Unii stoi na przeszkodzie przepisowi krajowemu lub praktyce, zgodnie z którymi sądy krajowe nie są uprawnione do badania zgodności z prawem Unii przepisu krajowego, uznanego za zgodny z konstytucją na mocy orzeczenia trybunału konstytucyjnego państwa członkowskiego

Prawo to stoi również na przeszkodzie możliwości wszczęcia postępowania dyscyplinarnego i zastosowaniu kar dyscyplinarnych wobec sędziego w związku z takim badaniem

RS skazano w wyniku postępowania karnego w Rumunii. W dniu 1 kwietnia 2020 r. żona RS złożyła zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa między innymi przeciwko trzem członkom wymiaru sprawiedliwości: prokuratorowi i dwóm sędziom, zarzucając im naruszenie prawa RS do obrony.

Skarga została zarejestrowana w Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție (prokuraturze przy wysokim trybunale kasacyjnym i sprawiedliwości – sekcja dochodzeń w sprawach przestępstw popełnionych w ramach systemu sądownictwa; „SIJ”).

W wyroku z dnia 18 maja 2021 r.¹, Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że uregulowanie krajowe przewidujące utworzenie SIJ jest sprzeczne z prawem Unii, jeżeli jej utworzenie nie jest uzasadnione obiektywnymi i możliwymi do sprawdzenia przesłankami związanymi z należyтым sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości oraz obwarowane szczególnymi gwarancjami wskazanymi przez Trybunał.

W wyroku nr 390/2021, wydanym w dniu 8 czerwca 2021 r., Curtea Constituțională (trybunał konstytucyjny, Rumunia) zauważył, że w poprzednich orzeczeniach uznał, iż przedmiotowe przepisy są zgodne z konstytucją. Stwierdził, że nie widzi powodu, aby odstąpić od tych orzeczeń, niezależnie od wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 18 maja 2021 r. Chociaż art. 148 ust. 2 konstytucji Rumunii ustanawia pierwszeństwo prawa Unii przed sprzecznymi z nim przepisami prawa krajowego, zasada ta nie może usunąć ani zanegować krajowej tożsamości konstytucyjnej.

W tych okolicznościach Curtea de Apel Craiova (sąd apelacyjny w Krajowej) zwrócił się do Trybunału z odesłaniem prejudycjalnym, zasadniczo w celu rozstrzygnięcia, czy sędziemu krajowemu można zakazać badania zgodności z prawem Unii przepisu prawa krajowego, który został uznany za zgodny z konstytucją przez trybunał konstytucyjny państwa członkowskiego, pod rygorem wszczęcia przeciwko niemu postępowania dyscyplinarnego i nałożenia sankcji.

W przedłożonej dzisiaj opinii rzecznik generalny Anthony Michael Collins zauważył, że w sprawie takiej jak niniejsza, sąd krajowy jest związany dokonaną przez Trybunał Sprawiedliwości wykładnią spornych przepisów. W danym przypadku nie powinien on uwzględniać oceny sądu wyższej instancji lub krajowego trybunału konstytucyjnego, jeśli mając na uwadze tę wykładnię, uzna, że przepisy te nie są zgodne z prawem Unii.

¹ Wyrok z dnia 18 maja 2021 r., *Asociația “Forumul Judecătorilor din România”*, w sprawach połączonych [C-83/19](#), [C-127/19](#), [C-195/19](#), [C-291/19](#), [C-355/19](#) i [C-397/19](#), zob. także komunikat prasowy nr [82/21](#).

W przypadkach, w których państwo członkowskie powołuje się na tożsamość narodową, aby uzasadnić odstępianie od stosowania przepisów prawa Unii, Trybunał zbada, czy przepisy te faktycznie stanowią rzeczywiste i dostatecznie poważne zagrożenie dla podstawowego interesu społecznego lub podstawowych struktur politycznych i konstytucyjnych państwa członkowskiego. Niejasne, ogólnikowe i abstrakcyjne twierdzenia nie spełniają tego kryterium. W każdym razie twierdzenia odnoszące się do tożsamości narodowej muszą być zgodne ze wspólnymi wartościami, o których mowa w art. 2 TUE, jak również opierać się na niepodzielnych, powszechnych wartościach, o których mowa w akapicie drugim preambuły Karty praw podstawowych.

W związku z tym rzecznik generalny stwierdził, że wydzwięk orzeczenia Curtea Constituțională w wyroku nr 390/2021 może budzić poważne wątpliwości odnośnie do przestrzegania przez ten trybunał podstawowych zasad prawa Unii w wykładni dokonanej przez Trybunał w wyroku z dnia 18 maja 2021 r.

Wydaje się, że zgodnie z art. 148 ust. 2 konstytucji Rumunii w wykładni dokonanej przez Curtea Constituțională w wyroku nr 390/2021, sądy krajowe nie są uprawnione do badania zgodności z prawem Unii przepisu prawa krajowego, który został uznany za zgodny z konstytucją w orzeczeniu Curtea Constituțională. Zasada ta skutecznie uniemożliwia sądowi odsyłającemu dokonanie oceny, czy utworzenie i funkcjonowanie SIJ jest zgodne z prawem Unii oraz, w razie potrzeby i w stosownych przypadkach, zgodnie między innymi ze wskazówkami udzielonymi przez Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z dnia 18 maja 2021 r., odstępianie od stosowania odpowiednich spornych przepisów prawa krajowego zgodnie z zasadami pierwszeństwa prawa Unii i bezpośredniej skuteczności.

W związku z tym rzecznik generalny przypomniał, że zadaniem sądów krajowych jest zapewnienie pełnego stosowania prawa Unii na terytorium wszystkich państw członkowskich i ustanowienie środków niezbędnych do zapewnienia skutecznej ochrony prawnej. Charakter środka prawnego zależy od tego, czy akt lub środek Unii wywołuje skutek bezpośredni. Jeżeli dany akt lub środek nie wywołuje skutku bezpośredniego, to jednak jego wiążący charakter powoduje powstanie po stronie sądów krajowych obowiązku dokonania wykładni prawa krajowego, która jest zgodna z prawem Unii. W określonych okolicznościach niewywiązanie się z tego obowiązku może stanowić podstawę skargi o odszkodowanie przeciwko państwu.

Sądy krajowe powołane do orzekania w sprawach związanych z wykładnią i stosowaniem prawa Unii muszą mieć zatem możliwość wypełniania swoich zadań w pełni autonomicznie, bez podległości w ramach hierarchii służbowej, bez podporządkowania komukolwiek, w sposób wolny od nakazów czy wytycznych z jakiegokolwiek źródła. Wśród takich zakazanych ingerencji lub nacisków z zewnątrz znajdują się orzeczenia krajowego trybunału konstytucyjnego, takie jak to wydane przez Curtea Constituțională w wyroku nr 390/2021, które ma na celu uniemożliwienie innym sądom krajowym zapewnienia pełnego stosowania prawa Unii i ochrony sądowej praw jednostek, które wywodzą one z tego prawa.

Rzecznik generalny stwierdził zatem, że Curtea Constituțională w wyroku nr 390/2021 **bezprawnie przypisał sobie kompetencje z naruszeniem art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, zasady pierwszeństwa prawa Unii i podstawowego wymogu niezawisłości sędziowskiej.**

Zasada niezawisłości sędziowskiej w związku z art. 2 TUE i art. 47 Karty praw podstawowych, stoi na przeszkodzie przepisowi krajowemu lub praktyce, zgodnie z którymi sądy krajowe nie są uprawnione do badania zgodności przepisu krajowego, uznanego za zgodny z konstytucją na mocy orzeczenia trybunału konstytucyjnego państwa członkowskiego, z przepisami prawa Unii. Zasada ta stoi na przeszkodzie możliwości wszczęcia postępowania dyscyplinarnego i zastosowaniu kar dyscyplinarnych wobec sędziego w związku z takim badaniem.

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji

rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793.

Nagranie wideo z przedstawienia opinii jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106.